

Araguaia

amb el Bisbe Casaldàliga
per les causes de l'alliberament.

Rivadeneyra, 6 - 10è

08002 BARCELONA

Tel. 93 317 61 77

Fax 93 412 53 84

correu electrònic: araguaia@latinmail.com

CARTA N. 53 - DESEMBRE 2006

L'ARXIU DEL BISBAT DE SAO FELIX I DEL BISBE PERE A CASA NOSTRA

L'Arxiu Nacional de Catalunya (ANC) ha rebut en donació el fons documental microfilmats i digitalitzats del Bisbe Casaldàliga i del bisbat de Sao Félix do Araguaia, que inclou més de 250.000 documents.

L'acte de donació va tenir lloc al ANC, amb seu a Sant Cugat del Vallès, on hi van assistir, entre altres, el conseller de Cultura Ferran Mascarell, membres de l'associació Arxivers sense Fronteres (impulsora del projecte) i el bisbe de Sao Félix Leonardo Ulrich Steiner, qui més tard va compartir una trobada amb amics i membres de la nostra associació.

Ens alegrem d'aquest fet que ens apropa encara més al Bisbe Pere i al Bisbat de Sao Félix. Transcrivim el discurs pronunciat pel bisbe Leonardo en el moment de la donació i també un article de l'amic i col·laborador d'aquest projecte José M. Concepción.

GRATITUD I OFERIMENT

Senyores i senyors,

Pau i Be! Be: la bondat de les nostres relacions i accions, la solidaritat, que construeix la pau. Pau: fruit del be, de la gràcia de la convivència. Convivència justa i fraterna que ens deixa a tots estar a casa, en pau.

Aquí estem aquesta tarda amb gratitud i oferiment. Gratitud perquè som agraciats pel do de persones que recullen la història i guarden la memòria. L'existència de l'Arxiu de la Prelatura de Sao Félix do Araguaia es deu al bisbe Pere Casaldàliga Pla i a la Germana Irene Franceschini. L'Arxiu és testimoni de la tenacitat i sensibilitat d'una dona per recollir la història i preservar la memòria. Com Jesús després del miracle de la multiplicació dels pans demana recollir els fragments del pa, així, ella va anar recollint els fragments de la història perquè poguéssim celebrar la memòria. La dedicació monàstica va fer com si es veiés i llegís la història il·luminant la memòria per no perdre el futur, doncs el passat és el pròleg del futur.

El treball atent i minuciós de la Germana Irene, amb el pas dels anys, ha fet sorgir un arxiu ric d'història i d'inestimable memòria. El llarg i dedicat servei va rebre una contribució valuosa i decisiva de moltes persones: els Arxivers Sense Fronteres, especialment de Carme i Laura, de José Maria, Mònica, Eduleuza i tantes altres persones. Gràcies a aquesta col·laboració gratuïta i solidària l'Arxiu compta avui amb gairebé 250.000 documents digitalitzats. Per si no n'hi hagués prou amb la digitalització, els documents de l'Arxiu fins l'any 2002 han estat microfilmats. La microfilmació realitzada pels Arxivers Sense Fronteres i finançada per la Generalitat de Catalunya dona garantia de conservació a la història de la Prelatura, de la regió, del país. Aquesta valuosa i inestimable contribució fa de l'Arxiu, una font encara més qualificada i àgil pels estudiosos.

Properament es publicaran vàries tesis doctorals, a més de les ja defensades, que van tenir l'Arxiu de la Prelatura com a font.

Els arxivers saben el que significa el paper. El paper conté lletres i imatges. Les lletres contenen les paraules. I segons un pensador acostumem guardar a la casa de la paraula les experiències, això és, la vida, l'Home. La

Amèrica - Carisma - Esperança - Pobres - Negres - Indis - Terra - Fidelitat - Regne - Pasqua

Drets Humans - Poble de Déu - Tercer Món - Ecologia - Ecumenisme

paraula mai és buida, sinó sempre viva!. Ella pot ser sorprenent, de vegades ardent, plena d'amor i fins i tot odi, La paraula sempre és viva, tan viva que guarda la vida matada, segada abans d'hora, fora d'hora i, de vegades tan sols per l'hora de l'ambició.. Paraules que guanyen els secrets de l'agressió, de la violència, de la donació , de l'amor, de la creació, de la reconstitució. Guarden en el silenci el crit i el silenci del crit: persona! Paraules que guanyen els somnis dels immigrants, el consol de l'abandó. Les paraules que guarden l'hermenèutica encarnada i vivificada de la paraula del Fill de Déu. La Paraula guarda l'ànima humana i en ella l'esperança, la manta materna de la fe.

Però, el paper en la seva generositat guarda la imatge. Imatge , paisatge. Paisatge fort, vigorós, depredat, vilipendiat. Imatges ros-

tres, somriures, tristesa, pressentiment de mort, acolliment d'esperança, fermesa de la fe. Imatges de la dona forta, de l'home fort, esculpits pel temps del sofriment. Imatges pregant, suplicant, agraïdes, complagudes, lliurades: presència de Déu!

Paraules i imatges que testimonien la vida, la vivacitat i l'opció de l'Església de la prelatura de Sao Félix do Araguaia.

L'Arxiu aparentment una catalogació de papers i recolliment i acolliment d'història i de memòria. I, en els últims anys, als papers s'ajuntaren els vídeos i CDs, és la història, la vida.

La gratitud, agraïment! Expressem la nostra profunda gratitud a les persones i entitats que van conèixer la riquesa de la història de l'Arxiu de la Prelatura i el van desitjar conservar, preservar per l'història com a memòria. L'agraïment és personal com a bisbe de la Prelatura i com a bisbe de la prelaturo porto la gratitud d'en Pere Casaldàliga Pla i de la Germana Irene Franceschini. Per ser agraï-

ment i oferiment també han vingut a participar d'aquest acte públic el P. Fèlix Valenzuela, agustí que fa molts anys que treballa al nostre bisbat, José Maria i Mari Pepa, membres del Grup Araguaia, persones lligades a la vida i a la història del bisbat de Sao Félix do Araguaia.

El segell de familiaritat i solidaritat entre el Bisbat de Sao Félix de Araguaia i Catalunya, entre el Bisbat i altres regions d'Espanya a través de la persona de Pere Casaldàliga s'aprofundeixen en la cerimònia d'avui i desitja ser, en l'agraïment, oferiment.

Tota gratitud te el seu oferiment. Gràcies al treball, servei i viabilitat econòmica, podem avui oferir a l'Arxiu Nacional de Catalunya una còpia de CDs i una còpia de la microfilmació del nostre Arxiu. Aquest és el nostre oferiment. Oferiment perquè en la consulta, en l'estudi, sentim les paraules i descobrim el fou guardat a la casa de la paraula. Oferiment perquè veiem en les imatges, els paisatges del país perdut, però també les imatges de la mirada, dels rostres, del cos, de l'ànima esperançada, venint a la superfície del paper. Oferim les imatges per no perdre la història i així mantenir la memòria. És la memòria que ens reunirà al voltant de causes comuns, especialment, al voltant d'un món nou possible: Paradís de la convivència humana i terra de tots.

Paraules i imatges que ens parlaran de la grandesa de la persona feta a imatge i semblança de Déu. Imatges i paraules que ens condueixen cap a la pregonesa de nosaltres mateixos i de la història on trobem Déu, els germans, el món, com ens recorda Sant Agustí.

A tots el nostre agraïment i el nostre oferiment. Estem retornant el que ens ha estat donat amb ajuda tècnica i financera. Que el nostre oferiment sigui el millor gest de la nostra gratitud. Tan poc nostre gairebé tot vostre. Però en el vostre us sentim més nostres. Continuarem units fent història que és també Regne de Déu i fent memòria, fent arxiu del tercer món al primer món, que són un únic món de la humanitat i de Déu.

Gràcies i una forta abraçada, també d'en Pere.

Barcelona , 1 d'octubre de 2006.

Leonardo Ulrich Steiner, ofm
Bisbe de São Felix do Araguaia

PROCESO DE LA CREACIÓN DEL ARCHIVO DE LA PRELATURA DE SÃO FÉLIX DO ARAGUAIA Y DEL OBISPO PERE CASALDÀLIGA

El archivo de la Prelatura de São Félix do Araguaia y la documentación personal de D. Pedro Casaldàliga forman un conjunto y recoge toda la documentación desde el 1968, año en el que llegan como misioneros Pedro y Manuel, claretianos, a esta región. En el 1970 se constituye la Prelatura y en 1971 es consagrado obispo D. Pedro.

En ese archivo se han ido recogiendo no sólo la documentación eclesial sino toda la documentación necesaria para poder ir construyendo la historia de la región, con atención especial a la creación de los municipios, a los conflictos por la posesión de la tierra, por la creación de los latifundios y por el desalojo de las tribus indígenas. Pronto estos conflictos se convirtieron en las causas por las que trabajar misioneramente, se convirtieron en las Causas del Reino. La CPT (Comisión Pastoral de la Tierra), y el CIMI (Consejo Indigenista Misionero) tienen su apartado especial.

En ese trabajo, en esa lucha, se produce el martirio del P. Jentel y del P. João Bosco y la idea de conmemorar y celebrar el martirio de todos los mártires latinoamericanos y la construcción del Santuario de los Mártires de la "Caminhada" Latinoamericana. El archivo tiene también los apartados especiales dedicados a ellos.

Y el archivo personal de Pedro. Sus cartas, las cartas circulares, sus escritos, sus libros, los libros sobre él y la Prelatura, sus viajes a Centroamérica, 38 años de su vida.

El fondo está constituido por la documentación escrita, por fotografías, por grabaciones de las entrevistas, conferencias, tanto en cintas de audio como en vídeo y actualmente en DVD y películas realizadas sobre la historia de la Prelatura y sus causas.

La Tia Irene, Irmã Irene Franceschini, durante todos estos años fue recogiendo, ordenando, clasificando y catalogando todo este material con una dedicación escrupulosa y amorosa. Hoy es acompañada por Edileuza que está heredando el mismo cariño por el archivo.

Hace unos años se consideró necesario la salvaguarda de todo este material. El P. Félix

Valenzuela lideró esta preocupación y fue generando esa inquietud en otras personas e instituciones.

El trabajo realizado ha sido la digitalización de la documentación escrita y las fotografías. Del formato digital se han realizado dos copias microfilmadas. Este formato es el que los archivos oficiales consideran como soporte más definitivo y que garantiza la salvaguarda mejor.

En estos momentos estamos trabajando con las cintas de audio y vídeo.

En la financiación de todo este trabajo han colaborado varias instituciones y personas, tanto en la adquisición de los medios necesarios como con su trabajo personal. A destacar: la provincia agustiniana de El Escorial y su Vicariato de Brasil, a la que pertenece el P. Félix, la propia Prelatura con el salario de dos personas, algunas aportaciones particulares y la ONG Arxivers Sense Fronteras con la colaboración de la Generalitat de Catalunya.

En el trabajo personal y voluntario tenemos que agradecer la colaboración de muchas personas, pero sería injusto no destacar la colaboración especial de Mónica, Carme y Laura, y Mari Pepa.

Y agradeciendo, no podemos olvidar las aportaciones de documentación que estamos recibiendo a raíz de la difusión e importancia del archivo. Los archivos de la Tía Carmen de Madrid, de Antonio Carlos Moura de Goiânia, de las Irmanzinhas de Jesus de las aldeias Tapirapé, etc.

Al Arxiu Nacional de Catalunya se le ha entregado copia en microfilm y en DVDs. Pere Casaldàliga, ha sido durante todos estos años muy acompañado por Catalunya y su gente, con la solidaridad personal e institucional y sobre todo con mucho cariño y presencia. La solidaridad la entendemos de "ida y vuelta". ¡Qué menos podíamos hacer, que corresponder y a la vez propiciar la ayuda a nuestras causas, poniendo a vuestra disposición todo este material!

José María Concepción Rodríguez
Colaborador del bisbat de São Felix

ELECCIONS A BRASIL

Us transcrivim algunes reflexions d'en Pere Casaldàliga abans de la segona volta de les passades eleccions a Brasil i un article del Movimento Sem Terra analitzant la situació després del triomf de Lula.

El segon torn ens col·loca davant d'una alternativa clara:

1. Votar a Lula és votar a favor d'una possibilitat real de política popular en la construcció d'una democràcia que sigui també econòmica, social, ètnico-cultural.

És votar per la llibertat d'acció dels moviments populars i per la possibilitat de cobrar del govern actual els seus millors compromisos.

És votar per la seguretat en alguns ministeris en que hi ha ministres autènticament bons.

És votar per una política exterior que continuï promocionant la verdadera integració llatino-americana i caribenya, possibilitant la presència i la paraula dels pobles del tercer món i contestar l'imperialisme.

Això sí: Votant contra tota corrupció i contra tota impunitat.

2. Votar Alckimin és votar obertament a favor del capitalisme neoliberal, amb tot el que això representa contra els drets de la majoria popular.

És votar a favor de la minimització de l'estat, tornant-se impotent.

És votar a favor de la flexibilització del treball ofegant la dignitat i les reivindicacions legítimes del poble treballador.

És votar a favor de la dilapidació del patrimoni públic en privatitzacions entreguistes.

És deixar de costat oficialment tota la lluita contra la depredació de l'Amazònia, contra els transgènics, contra l'agronegoci ecocida de només exportar.

És satanitzar el moviment popular, sobretot en les reivindicacions dels pobles indígenes i en les lluites per reforma agrària contra el latifundi i per l'habitatge contra l'especulació immobiliària.

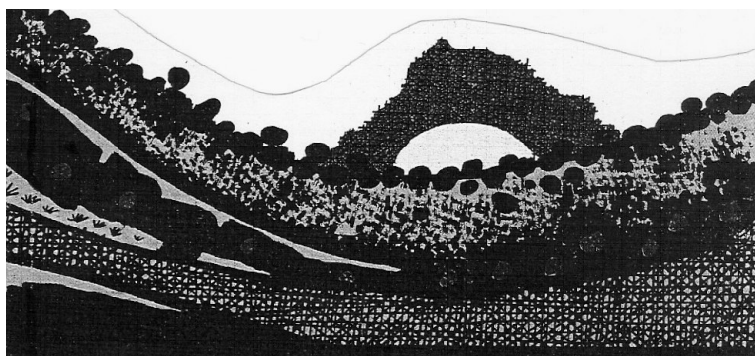
És sepultar el somni i el compromís d'una Amèrica fraternalment integrada.

És votar pel vell-nou imperialisme, pel vell-nou capitalisme de les èlites privilegiades.

És votar per l'exclusió de la majoria popular.

La caminada continua, en el dia a dia i amb molta esperança. Una forta abraçada

Pere Casaldàliga

ESTIMULAR LES LLUITES SOCIALS I CONSTRUIR UN NOU PROJECTE PEL PAÍS.

Passat el procés electoral, i coneguts els vencedors i els perdedors de les urnes, arriba el moment de fer un balanç i de mirar cap endavant. Més que comptar el número de parlamentaris i de governs progressistes elegits és necessari fer un esforç per analitzar la nostra actuació, les conquestes i els desafiaments pel pròxim període.

Fa temps que percebíem que l'esquerra participaria de forma dividida i debilitada en aquestes eleccions.

En són moltes les causes i, certament, seran estudiades i debatudes en els pròxims mesos. Mentrestant cal destacar dos elements. La decepció amb el govern Lula, incapaç de trencar amb la política neoliberal implementada pels governs anteriors; i la forma com alguns sectors de l'esquerra van copiar la manera burgesa de fer política, que va donar com a resultat una sèrie de denúncies de casos de corrupció i de pràctiques electorals.

Amb aquest quadre, la gran qüestió era quina seria la nostra posició i com sortiríem del procés electoral. Per nosaltres els del MST, es va consolidar la decisió de que hauríem de garantir, al final d'aquesta travessa, la nostra unitat política i la nostra autonomia en front als partits polítics i als governs.

La primera volta

La campanya electoral va ser completament despolititzada, no hi va haver disputes de projectes polítics i els partits d'esquerra van demostrar que no tenen estratègies d'organització, ideològiques i polítiques. El govern de Lula, pensant que guanyaria a la primera volta, va prioritzar la divulgació de les seves polítiques assistencials i l'establiment d'un ampli ventall d'aliances partidistes (de l'esquerra a la dreta). Com a resultat, la militància social no va ser convocada i els moviments populars es van sentir apartats del procés electoral.

Diversos sectors de l'esquerra i dels movi-

ments socials fa temps que analitzen que hi ha un esgotament de la democràcia de l'Estat burgès, que restringeix la participació popular únicament per els períodes electorals. Per aquestes forces polítiques, que no consideren el procés electoral, la prioritat és augmentar els nivells d'organització i consciència de la població i promoure la lluita social. Elements que són essencials per alterar la correlació de forces amb la burgesia, promoure els canvis i crear mecanismes concrets de participació popular directa en les decisions legislatives i en l'executiu. Per això, assenyalen que la reforma política no es pot restringir a canvis puntuals, sinó que cal buscar el seu objectiu principal; garantir al poble l'exercici de poder.

L'estratègia de reelecció del govern Lula, demostrada per la seva coordinació de campanya, va excloure els debats sobre projectes estratègics pel país i la defensa dels interessos de classe. Aquest fet, junt amb el cas de la temptativa de compra del dossier, va ajudar a allunyar la militància i les forces populars que volien polititzar la campanya. Per altra banda, la dreta va utilitzar sense cap escrúpol, tota la seva força en els mitjans de comunicació per aglutinar-se al voltant i donar energia a les diverses candidatures en els estats.

La segona volta

En el segon torn, vam valorar, juntament amb altres moviments socials, reunits en Coordinació dels Moviments Socials (CMS) i en la via Campesina Brasil, que era possible en aquest moment promoure un veritable debat d'idees, projectes polítics i de lluita de classes. Era precís impedir que les forces polítiques reunides al voltant de la candidatura d'Alckmin sortissin vencedores d'aquestes eleccions. No compartim la idea que les dues candidatures eren iguals i indiferents. Hi havia interessos de classe divergents darrera de cada candidatura. Al menys, la victòria de Lula representaria, simbòlicament, la victòria de la classe treballadora, el manteniment d'aliances a Amèrica Llatina amb governs pro-

gressistes i el respecte als moviments socials. Aquesta nova posició en el procés electoral va fer que ens suméssim a la campanya per la reelecció de Lula. Fet que no va significar no tenir en compte els errors i les fragilitats comeses en el primer govern. Entre altres, la falta d'un projecte clar que afrontés els problemes estructurals del poble, com la realització de la Reforma Agrària.

A més de buscar la politització de l'elecció presidencial i d'evidenciar que, independentment del govern Lula, estàvem en una disputa de classes, vam avaluar que la segona volta de les eleccions podria servir per potenciar la participació dels moviments populars, buscant una major unitat al voltant de la idea de la construcció d'un projecte popular pel país. És innegable que hi va haver encerts i victòries en aquesta decisió. La majoria dels moviments socials es van sumar a les discussions i a la campanya. Però tot això sense il·lusions i amb la convicció cada vegada més gran, que les transformacions vénen de les accions de la pròpia societat. D'aquí la necessitat de que els moviments populars tinguin autonomia, elaboració teòrica i capacitat de mobilització.

El nou mandat

Un cop assegurat el nou mandat pel govern de Lula, és l'hora de demanar i exigir els canvis polítics que escoltin els interessos del poble. El president, en els seus primers pronunciaments després de la reelecció, va destacar la necessitat de promoure el desenvolupament econòmic associat amb mesures de distribució de la riquesa i la renda.

Aquesta afirmació no pot restringir-se a l'entusiasme de qui va derrotar electoralment a la burgesia. Cal que es transformi en accions concretes. Això exigeix una ruptura amb la política econòmica neoliberal i, sobre tot, un enfrontament amb els poderosos interessos dels que monopolitzen les terres (rurals i urbanes), les comunicacions i el sistema financer.

És necessari també lluitar per que s'enforteixi la integració solidària dels països llatino-

americans, en contraposició a la mentalitat colonitzada de l'elit brasilera i fer front a l'imperialisme dels Estats Units. D'aquesta manera, hem de demanar al govern reelegit la immediata retirada de les tropes militars brasileres d'Haití i la implementació d'una política d'ajuda solidària al seu poble.

La reforma política és necessària, però necessita atendre els interessos del poble i no dels polítics. Crear nous mecanismes de participació, implementar assemblees, i consells, pressupost participatiu, plebiscits i referèndums populars.

Aquests són desafiaments que té el govern reelegit. Però, també són desafiaments de les forces socials que volen construir un país basat en la democràcia, la justícia social, la sobirania i la defensa del medi ambient.

Nosaltres els del MST i altres moviments socials seguim amb el nostre paper de contribuir per augmentar el nivell de consciència i organització del poble brasiler. Estimular les lluites socials i construir forces unitàries al voltant d'un nou projecte pel país: aquest és el treball que tenim d'aquí en endavant.

Secretaria Nacional del MST

ARAGUAIA: ASSEMBLEA 2007

Convoquem a l'assemblea anual de socis i sòcies
de l'Associació el proper

DIA: 8 de febrer de 2007

HORA: 19:00

LLOC: Rivadeneyra 6, 10è. 08002 Barcelona

ORDRE DEL DIA:

Presentació

Campanya 2006

Economia

Aprovació actualització estatuts

Campanya 2007

Actualitat de Sao Félix

Precs i preguntes

US HI ESPEREM !!!

AGENDES I CALENDARIS

Com cada any, tenim a la vostra disposició l'agenda llatinoamericana 2007: **EXIGIM I FEM UNA ALTRA DEMOCRÀCIA**, i el calendari que editen els comitès Oscar Romero. Si esteu interessats a comprar-ne podeu passar per la nostra secretaria.

CAMPANYA I TROBADA ANUAL

Com ja sabeu cap el mes de març de cada any realitzem una campanya que sol acabar amb la trobada anual dels Araguaia.

El tema d'enguany serà, com en els darrers anys, el mateix de l'Agenda llatinoamericana:

EXIGIM I FEM UNA ALTRA DEMOCRÀCIA.

Comptarem amb la presència d' Angelo Durval diputat del PT brasiler a Minas Gerais, vinculat a moviments socials i eclesials de base, que ens ajudarà a reflexionar sobre el tema.

La trobada serà el **DIUMENGE 25 DE MARÇ A BLANES.**

Reserveu-vos la data a l'agenda!!!!!!

VETLLES DE PREGÀRIA OSCAR ROMERO

Dijous, 21 de desembre, Local Comitè Òscar Romero

Dissabte, 24 de febrer, Parròquia Sant Adrià

Dissabte, 24 de març, Aniversari del martiri de Mns. Romero, Parròquia de Sant Sebastia

Dissabte, 26 de maig, Local Comitè Òscar Romero

Totes les vetlles són a les 20 h. (8 del vespre)

EXPOSICIÓ: PERE CASALDÀLIGA UNA VEU COMPROMESA

A partir del dia 15 de gener, i fins a mitjans de març, podreu veure al Palau Robert de Barcelona l'exposició: Pere Casaldàliga una veu compromesa.

Aquesta exposició, iniciativa de la nostra associació, pretén donar a conèixer la vida d'en Pere Casaldàliga, però sobretot les "causes" per les que ha lluitat sempre representades per quatre concretament: els indígenes, la terra, la teologia de l'alliberament i Amèrica Llatina.

L'exposició s'ha pogut dur a terme gràcies al suport de la Direcció General d'Afers Religiosos de la Generalitat de Catalunya.

S'ha fet un gran esforç per tal que l'exposició pogués ser itinerant, per això convidem a institucions i organitzacions que tinguin interès en gaudir de l'exposició es posin en contacte amb nosaltres.

Tota la pau de Déu

et tanca els ulls,

et guarda la vida.

Espera, no et despertis,

que a fora hi ha molta guerra.

Ja hi haurà temps perquè el teu peuet blanc

trepitgi pedres dures.

Pere Casaldàliga

Amb aquesta foto d'en Joan Guerrero i aquest poema d'en Pere Casaldàliga del llibre "Els ulls dels pobres" us volem desitjar un **Bon Nadal i un any 2007 més just.**